

Ho etsahalang ha Taelo ya Tshireletso e tlotswe?

Ha Moikarabedi a tlola Taelo ya Tshireletso ka ho pheta tlhekefetso ya mmeleng kapa tlhekefetso ka dipuo ho wena ka mokgwa o hlalositse qalong ya bukana ena, o ka kenya tletlebo seteisheneng sa mapolesa e be o neha lepolesa Taelo ya ho Tshwara hore le ilo tshwara Moikarabedi ha maemo a dumela hore ho etswe jwalo.

Ha Moikarabedi a tshwerwe, o tla tobana le diqoso tsa botlokotsebe e be o qoswa Lekgotleng la Dinyewe tsa Botlokotsebe bakeng sa tlolo ya Taelo ya Tshireletso.

Le ha ho le jwalo, hopola hore ha Lekgotla le fumana hore Taelo ya ho Tshwarwa e sebedisitse ka tsela e sa lokang (hore Moikarabedi a tshwarwe ntle le lebaka le utlwahalang), o ka qoswa le wena ka ho ya ka Molao Moikarabedi o tla hlaha ka pela Lekgotla la Botlokotsebe a qoswa tlasa Diqoso tsa Botlokotsebe bakeng la ho tlola diphelelo tsa Taelo ya Tshireletso tseo a di fuweng.

Na Diqoso tsa Botlokotsebe di ka hlakolwa?

Ha Moikarabedi a tshwaretse tlolo ya Taelo ya Tshireletso, Mokopi ha a tshwanela ho etsa qeto ya ho hlakola qoso. Motjhotjhisi e Moholo wa Setjhaba o na le tokelo eo e leng ya hae feela ya ho hlakola diqoso.

Na nka behela Taelo ka thoko?

O ka etsa kopo ya ho behela Taelo ka thoko nakong efe kapa efe. Le ha ho le jwalo, ho tla ya ka thato ya Makgiseterata ho behela Taelo ka thoko kapa tjhe. Sena se bolela hore Taelo ya Tshireletso e tla hlakolwa mme e se ke ya sebeta.

Ho bohlokwa ho ela hloko hore Lekgotleng la Molao, ke qeto ya Makgiseterata ya ho qetela ya hore na Taelo ya Tshireletso e ka behelwa ka thoko kapa tjhe.

Ha o batla ho tseba haholwanyane, o ka iteanya le ba latelang:

Lefapha la Toka le Ntshetsopele ya Molao wa Motheo
 Bolaodi bo Phahameng: Ntshetsopele ya Ditokelo tsa Dihlopha tse Maqakabetsing.
 Mohala: (012) 315 1856/4
 Fekese: (012) 315 1851
www.justice.gov.za

FEDISA DINTWA TSA KA MALAPENG

Seo o hloakang ho se tseba!

Fedisa Dintwa tsa ka Malapeng!

Molao wa ho fedisa dintwa tsa ka Malapeng wa 116 wa 1998 o dumella lehlatsipa la tlhekefetso kapa morusu wa lapeng ho fumana Taelo ya Tshireletso ho tswa Lekgotleng la Dinyewe la Makgiserata kgahlano le motho ya hlekefetsang e mong. Sepheo sa Tataiso ena ke ho fa lehlatsipa tlhahisoleseding ka hore o lokela ho etsa kopo ya Taelo ya Tshireletso ho latela Molao o Thibelang Dintwa tsa ka Malapeng. Banna le basadi ka bobedi ba bona ba ka ba molato le ho ba mahlatsipa a dintwa tsa ka malapeng. Le ha ho le jwalo, bakeng sa sepheo sa Bukanatataiso ena, re hlalitse dintwa kgahlano le basadi e le ketsahalo e tlwaelehileng ya kamehla.

Kopo bakeng sa Taelo ya Tshireletso

1. Motletlebi ofe kapa ofe a ka etsa kopo ya taelo ya tshireletso lekgotleng la dinyewe ka mokgwa o hlakisitsweng.
2. Kopo e ka nna ya tliswa ke motho ofe kapa ofe ya nang le kgahleho ya hore motletlebi a be le bophelo bo botle, mohlala, Mosebeleletso wa Setjhaba kapa Titjhere.
3. Ngwana kapa motho ofe kapa ofe boemong ba ngwana, a ka nna a etsa kopo baeng sa taelo ya tshireletso.
4. Kopo eo e ka nna ya mamelwa ka ho sebedisa khamera mme motletlebi/ moikarabedi a ka nna a dumellwa ho romela batho ba sa feteng boraro ka sepheo sa ho fana ka tshetso.
5. Taelo ya tshireletso e tiseleditswe bakeng sa bophelo mme e kentswe tshebetsong Riphaboliking ka bophara.

Na o ka kopa tshireletso kgahlano le mang?

1. Motho eo o nyalaneng le yena, ho sa natse ka sekgowa kapa ho latela meetlo ya setho;
2. Molekane wa hao (ho sa natse wa bong bo le bong kapa bo sa tshwaneng) ya phelang kapa ya kileng a phela mmoho le wena le ha le ne le sa nyalana kapa le sa kgona ho nyalana (haeba, mohlala, e mong wa lona o se a ntse a nyalane le motho e mong);
3. Motswadi e mong wa ngwana wa hao kapa batho ba arolelanang boikarabelo ba botswadi le wena bakeng sa ngwana;
4. Batho ba amanang le wena ka madi, ka lenyalo kapa ka bootli,
5. Motho eo o neng o kopanetse kamano ya tshepiso ya lenyalo le yena, ya setso kapa ka ho kopana ka ho intsha mmoho, ho kenyelletswa le kamano ya sebele kapa e labalabelwang ya lerato, ya maikutlo kapa ya thobalano ya nako efe kapa efe;
6. Motho eo o kopanelang bodulo bo le bong le yena kapa eo haufinyane le sa tswa kopanela bodulo bo le bong le yena.

DINOMORO TSA BOHLOKWA

People Opposing Women Abuse (POWA)	011 642 4345
South African Human Rights Commission LIFELINE	011 484 8300
Commission for Gender Equality (CGE)	011 728 1347 / 0861 322 322
Independent Complaints Directorate (ICD)	011 403 7182
South African Police Service (SAPS)	012 320 0431
Stop Women Abuse Childline	10111
FAMSA National	0800 150 150
	011 938 8745
	011 833 2057

Nyewe e ka kgefutsa mme ya mamelwa letsatsing le leng lekgotleng. Tlelereke ya Lekgotla e tla o thusa kapa ya o laela hore o ye ho e mong ya tla o thusa ka ho rala karabo.

Letsatsing leo nyewe e tla mamelwa ka lona, Makgiserata o tla leka ho etsa qeto ka ho ya ka Difadafiti tseo batswadi ka bobedi ba di faetseng Makgiserata a ka kopa e mong wa lona kapa a le kopa ka bobedi ho hlalosa dintlha tse itseng. Makgiserata a ka etsa qeto ya ho tiisetso Taelo, a e behela ka thoko kapa a laela hore ho mamelwe bopaki ba molomo.

Ha Moikarabedi a hloleha ho hlahella Mamelong ya Molao mme o na le bopaki ba hore o ile a nehwa Taelo ya Tshireletso (Poelo ya Tshebeleletso), Makgiserata o tla tiisetso taelo.

Ha Makgiserata a kgotsofetse hore Afidafiti e ngotsweng ke mokopi e tiisetso ka ho hlaka hore ho bile le tlhekefetso, Makgiserata o tla phethela Taelo ya Tshireletso.

Na ho tla ba le Nyewe ya Molao?

Ha Makgiserata a sa kgone ho etsa qeto mamelong ka baka la dithulano tsa dintlha pakeng tsa se boletsweng ke wena le se boletsweng ke Moikarabedi, ke hore, ha ho na le kganyetsano dintlheng tseo ho fanweng ka tsona ke batho ka bobedi, Makgiserata o tla kgotlisetsa morao taba ena hore e ye Nyeweng.

Nyeweng, ka bobedi ba amehang ba tla kotjwa ho fana ka bopaki ba molomo tlasa kano le ho botsisiswa ke motho e mong. Le ha ho le jwalo, moikarabedi o dumelletswe fela ho botsa motletlebi dipotso ka ho di lebisa leqhewheng la motletlebi kapa ho Makgiserata. Ka bobedi ba amehang ba tla kgona ho bitsa dipaki le ho fana ka bopaki bofe kapa bofe boo ba nang le bona ho netefatsa taba ya bona, mohlala, ditifikeiti tsa bongaka, direkoto tsa sepetlele, ditshwantsho, ditokomane, jj.

Hopola hore ka ho ya ka Molao, Lepolesa le tshwanetse ho o thusa ka mokgwa ofe kapa ofe o boletsweng Taelong ya Lekgotla, mohlala, ka ho nkuwa ha dintho tsa hao, tokomane ya hao ya boitsebiso, dibuka kapa diaparo tsa bana, jj. Ha o bona hore Lepolesa ha le na thuso e bile le hana ho sebedisana le wena ho ya ka Taelo, o ka tlaleha sena Bolaoding bo Ikemetseng ba Ditlitlebo.

Hape ela hloko hore ha se mosebetsi wa Lepolesa ho o thusa ka **ho tlosa fanitjhara, dikhomphutara, dijana, jj.**

Na Mohla wa Poelo ke eng?

Mohla wa poelo ke mohla o nehang Lekgotla monyetla wa ho mamela Moikarabedi pele ho phethelwa Taelo ya Tshireletso.

Na ho etsahala eng ka Mohla wa Poelo?

Ka pela Motlitlebi, Moikarabedi o na le monyetla wa ho bolela lehlakore la taba ya hae ho Makgisetarata. Moikarabedi o tla faela Afidafiti e hanyetsang kapa a kope monyetla wa ho faela Afidafiti e hanyetsang. O tla nehwa dipampiri tsena. O tla be o se o nehwa le monyetla wa ho faela karabo.

Na Moikarabedi o tla tshwarwa ka Taelo ya Tshireletso?

Moikarabedi a ka se tshwarwe ka ho fuwa Taelo ya Tshireletso. Ke fela ka tlolo ya dipehelo tsa taelo moo Moikarabedi a ka tshwarwang.

Na Tlolo ya Lekgotla ke eng?

Ke ha Moikarabedi ya tlotseng Taelo, a hlolehile ho hlahella Lekgotleng la Botlokotsebe ho tla arabela qoso e kentsweng kgahlanong le yena.

Na Tlolo ya Taelo ya Tshireletso ke eng?

Mona ke ha moikarabedi a hloleha ho latela dipehelo tsa Taelo, mohlala a pheta maitshwaro a tlhekefetso, ao ho ya ka Taelo ya Tshireletso eo a e fuweng, a thibetsweng ho a pheta.

Ntwa ya ka lapeng ke eng?

- tlhekefetso ya mmele

- tshotlo

- tlhekefetso ka thobalano

- ho hlopha le ho kena bodulong ba motlitlebi ntle le tumello, moo le sa kopanelang bodulo bo le bong

- tlhekefetso maikutlong, ka dipuo le kelellong

- tshenyo ya thepa kapa ya dintho tse ding tsa motho

- tlhekefetso ka diijhelete

- boitshwaro bo bong ba taolo kapa ba tlhekefetso ya hao moo boitshwaro boo bo senyang kapa bo bakang kotsi polokehong, bophelong bo botle kapa boitekanelong ba hao kapa lapeng la hao

- ho tshabisa

Banna le basadi ka bobedi ba bona ba ka ba molato le ho ba mahlatsipa a dintwa tsa ka malapeng.

Ke eng seo ke lokelang ho se etsa?

Ha o ikutlwa o le lehlatsipa la mofuta ofe kapa ofe wa ntwana ya ka lapeng jwalo ka ha ho boletsweng mona ka hodimo, e ya Lekgotleng la heno la Makgisetarata mme o kope thuso mabapi le ho etsa kopo ya Taelo ya Tshireletso. Tlelereke ya Lekgotla e tla ho thusa ho tlatsa diforomo tsa bohlokwa le ho o isa ho Makgisetarata ya tla bonang hore na o ho neha Taelo kapa tjhe. Dintlha tsa bafani ba ditshibeletso ba ka fanang ka dikeletso le thuso mabapi le hona di fumana qalong ya Tataiso ena.

Hopola hore tlasa maemo a tshohanyetso, tshebeletso ena e fumaneha dihoreng tse 24 ka letsatsi.

Tlelereke ya Lekgotla e tla o thusa ho tlatsa diforomo tse hlokehang le ho o isa ho Makgisetarata.

Ke Lekgotla lefe leo ke tshwanetseng ho ya ho lona?

Leba Lekgotleng le haufi le moo o dulang kapa o sebetsang teng. Haebe o ile wa qobellwa ho tloha bodulong ba hao ka baka la ntwana ya ka lapeng mme o dula nqeng e nngwe bakeng sa nakwana, o ka nna wa ya Lekgotleng le haufi le moo ntseng o dula teng nakwana.

Na Afidafiti ke eng?

Afidafiti ke setatemente se etswang tlasa kano. Sena se bolela hore motho ya etsang setatemente o ikanne ho bua nnete hape o tseba hore o tla qoswa ha ho ka fihlelwa hore dikahare (kapa dikarolo tse itseng tsa tsona) tsa afidafiti ha se nnete. Ke tlolo ya molao Lekgotleng la Molao ho etsa setatemente se fosahetseng.

Na Taelo ya Tshireletso ya nakwana e tla hlalisa eng?

- Taelo ya Tshireletso ya nakwana e tla kopa Moqosuwa (motho ya o hlekefetsang) hore a se ke a o hlekefetsa ka mokgwa o boletsweng Afidafiting ya hao.
- Moqosuwa a ka laelwa hore a se ke a hlekefetsa mmeleng kapa ka dipuo wena kapa bana.
- Dinyeweng tse ding tse mpe haholo, Makgisetarata a ka bona ho tshwanetse hore a laele Moqosuwa ho tswa ka tlung eo le e kopanetsweng kapa a mmelela meedi dikarolong tse itseng tsa bodulo bo kopanetsweng.
- Ha bana e le mahlatsipa a tshibeletso, Lekgotla le ka laela hore Moikarabedi ha a tshwanela ho kopana le bana kapa a ka kopana le bona tlasa meedi e itseng.
- Lekgotla le ka etsa taelo mabapi le thuso ya ka potlako ya tjhelete. Sena se bolela hore ha o batla ho tseka ditshenyehelo tsa bongaka kapa dijeo tsa bodulo bo bong boo o leng ho bona ka baka la tshibeletso, o tshwanetse ho hlalisa bopaki ba ditshenyehelo tse hlalileng mme o kope Lekgotla ho sekaseka kopo ena.
- Lekgotla le ka laela mapolesa ho nka sethunya sa Moikarabedi haebe o o tshositse ka ho o bolaya.

Ho ananela botlalo mofuta wa tshibeletso eo o fetileng ho yona, Lekgotla le tla itshetleha hodima Afidafiti eo o e etsang ha o etsa kopo ya hao. Ka hoo, o tshwanetse ho neha Lekgotla tlhahisoleseding yohle e tshwanetseng Afidafiting ya hao, mohlala, dintlha tsa diketsahalo tsa tshibeletso, mohla le sebaka, ekasitana le mofuta wa ketsahalo ya ho qetela.

Ha o a tshwanela **ho tseka tjhelete ya Sapoto Lekgotleng la Dintwa tsa Malapeng**. Sena se lokelwa **ho etsa ka Lekgotla la Sapoto**.

Na ke lokela ho etsa eng ka Taelo ya Tshireletso ya nakwana?

Taelo ya Tshireletso ya nakwana e tshwanetswe ho neha Moikarabedi (motho ya bakang tshibeletso) ka potlako. Ha o a tshwanela ho neha Moikarabedi Taelo ka bowena ka ha sena se ka bonwa e le motheo wa tshebeletso e sa nepahalang. Ka mantswa a mang, ho fana ka Taelo ya Tshireletso ya nakwana ke boikarabelo ba motho e mong ya sebeletsang mmuso, ke hore Lepolesa/Sherifi/Tlelereke ya Lekgotla la Dinyewe.

O tshwanetse ho isa Taelo ya Tshireletso ya nakwana Ofising ya Sherifi kapa seteisheneng sa mapolesa se haufi le aterese ya bodulo ya moqosuwa kapa ya mosebetsi. Seteisheneng sa mapolesa, **ka kopo hle, hopola ho nka lebitso le/kapa nomoro ya betjhe ya lepolesa le o nehang Taelo**. Sena se tla etsa hore o kgone ho latela mohlala wa Taelo ha bonolo ha morao. Bongata ba diteishene tsa mapolesa di na le Mohlanka ya kgethuweng ho sebetsa ka dintwa tsa malapeng.

Hlophisa le Mohlanka wa Sepolesa ho lata Poelo ya Tshebeletso (Bopaki ba Tshebeletso). Hona ho bontsha bopaki ba hore Taelo ya Tshireletso ya nakwana e fuwe Moikarabedi le hore e amohetswe ke yena ka seqo. Poelo ya Tshebeletso e tlamehile ho tliswa ho Tlelereke ya Lekgotla la dinyewe hanghang kamora tshebeletso.